

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sağlık sektörü, yalnızca bir kamu hizmeti alanı değil; doğrudan insan hayatını, ulusal güvenliği, veri egemenliğini ve kamu bütçesini ilgilendiren stratejik bir alandır. Son yıllarda sağlıkta dijitalleşme ve yapay zekâ uygulamaları hız kazanmış; teşhis, tedavi planlaması ve klinik karar süreçleri algoritmalar üzerinden şekillenmeye başlamıştır. Ancak bu dönüşümün hangi aktörlerin etkisiyle yönlendirildiği ve kamu yararının mı yoksa küresel ticari çıkarların mı önceliklendirildiği ciddi bir tartışma konusudur.

Sağlık politikalarının küresel ilaç ve teknoloji lobilerinin yönlendirmesine açık hâle gelmesi, yalnızca ekonomik değil; doğrudan ulusal güvenlik meselesidir. Sağlık verileri, bir ülkenin en stratejik verileri arasındadır. Yapay zekâ sistemlerini geliştiren, veri setlerini yöneten ve algoritmaları tasarlayan aktörler; sağlık sisteminin karar süreçlerini dolaylı olarak şekillendirme gücüne sahiptir. Eğer bu alan, küresel ilaç şirketlerinin etki alanına girerse; kamu politikaları ile ticari çıkarlar arasındaki sınır belirsizleşir.

Özellikle geçmişte uluslararası ilaç şirketlerinin Türkiye’de Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) nezdinde rüşvet ve çıkar ilişkilerine dair ortaya atılan iddialar dikkate alındığında, bugün yapay zekâ ve dijital sağlık projelerinde benzer risklerin doğup doğmadığı mutlaka araştırılmalıdır. Pfizer, Novo Nordisk, AstraZeneca, Bayer, Roche gibi çok uluslu firmaların Türkiye’deki faaliyetleri kapsamında Bakanlık ve SGK içindeki lobi faaliyetlerinin olup olmadığı; geri ödeme, ruhsatlandırma ve dijital sağlık entegrasyon süreçlerinde herhangi bir çıkar ilişkisi kurulup kurulmadığı açıklığa kavuşturulmalıdır.

Sağlık Bakanlığı bürokrasisi ve teknik ekipleri ile küresel ilaç şirketleri arasında olası çıkar bağlantıları, yalnızca etik bir sorun değil; doğrudan ulusal güvenlik tehdididir. Sağlıkta yapay zekâ altyapısının dış etki altında şekillenmesi; veri güvenliği, algoritmik yönlendirme ve ilaç tercih süreçleri üzerinden uzun vadeli bağımlılık yaratabilir. Bu nedenle rüşvet ve çıkar ilişkileri iddiaları kapsamlı şekilde soruşturulmalı, varsa sorumlular ortaya çıkarılmalıdır.

Öte yandan Türkiye’nin sağlıkta yapay zekâ alanında dışa bağımlı olması zorunlu değildir. Ülkemiz güçlü bir mühendislik altyapısına sahiptir. Ayrıca yurt dışında görev yapan çok değerli Türk bilim insanları, yapay zekâ ve biyoteknoloji alanında dünyanın önde gelen üniversitelerinde ve teknoloji merkezlerinde önemli görevler üstlenmektedir. Bu bilim insanlarının bilgi birikimi ve deneyimlerinden yararlanmak; buldukları ülkelerin teknolojik gelişimini ülkemize aktarmak açısından büyük bir fırsattır. Sağlıkta dijital dönüşüm projelerinde bu bilim insanlarının desteği alınmalı, ortak çalışma mekanizmaları oluşturulmalı ve uluslararası tecrübeleri milli projelere entegre edilmelidir.

Yapay zekâ projelerinde öncelik, Türk mühendislerine ve yerli teknoloji firmalarına verilmelidir. Sağlık alanında faaliyet gösteren yerli ilaç ve biyoteknoloji şirketleri desteklenmeli; Eczacıbaşı, Deva Holding, Gen İlaç, Türk İlaç ve Serum, Koçak Farma, Abdi İbrahim gibi firmaların Ar-Ge ve dijital entegrasyon kapasitesi güçlendirilmelidir. Kamu projelerinde yerli yazılım ve yerli veri işleme altyapısı esas alınmalıdır.

Sağlık egemenliği, milli teknoloji politikasıyla birlikte ele alınmalıdır. İnsan hayatı ve kamu sağlığı, küresel ilaç lobilerinin ticari stratejilerine açık hâle getirilemez. Yapay zekâ çağında sağlık politikalarının milli mühendislik gücüyle şekillenmesi bir tercih değil, zorunludur.

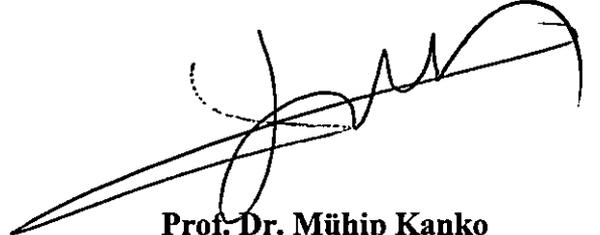

Bu nedenle;

- Sağlık Bakanlığı bünyesinde yürütülen yapay zekâ projelerinin ihale ve iş birliği süreçlerinin,
- Küresel ilaç firmalarının Bakanlık ve SGK nezdindeki lobi faaliyetlerinin,
- Geçmiş rüşvet iddialarının ve varsa soruşturmaların,
- Bakanlık bürokrasisi ile özel şirketler arasındaki olası çıkar ilişkilerinin,
- Yerli firmaların projelerdeki payının ve dışlanıp dışlanmadığının,
- Yurt dışındaki Türk bilim insanlarının projelere ne ölçüde dahil edildiğinin

tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

İlhami Özcan AYGUN
Zekir Ağ MY

Prof. Dr. Mühip Kanko
Kocaeli Milletvekili

1755 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

AD-SOYAD	SEÇİM BÖLGESİ	İMZA
İnan Akgün ALP	Kars Mv.	İnan Akgün ALP
Bekir Başerdoğan	Manisa M.V.	Bekir Başerdoğan
Aliye Timisi ERSEVEN	Ankara Mv.	Aliye Timisi ERSEVEN
Engin ALTAY	İstanbul	E. Altay
Barış KARADÖNİZ	SİNOP	Barış KARADÖNİZ
İzzet AKBULUT	BURDUR	İzzet AKBULUT
Polih ÖZCAN	DÜZCE	Polih ÖZCAN
Zehnel EMRE	İSTANBUL	Zehnel EMRE
Kadim Durmaz	Tokat	Kadim Durmaz
Zeynep Karagöz	Anayasa	Zeynep Karagöz
Mehmet TAHTASIZ	Çorum	Mehmet TAHTASIZ
Talat DİNÇER	Mersin	Talat DİNÇER
Ali Özdemir	K. Maraş	Ali Özdemir
Cemal ENGİNGÜR	İstanbul	Cemal ENGİNGÜR
A. Turay ÜZKAN	İzmir	A. Turay ÜZKAN
Seyit Temin	Ordu	Seyit Temin
İbrahim ARSLAN	Ezketir	İbrahim ARSLAN
Rifat T. NALBANTOĞLU	Denizli	Rifat T. NALBANTOĞLU
Veli Ağababa	Malatya Mv.	Veli Ağababa
Sücut ÜZGÖR	İstanbul Mv	Sücut ÜZGÖR
Mahir POYAT	İzmir	Mahir POYAT

